

زردروییانی که به جلیقه‌های زرد روی آوردند؛

آتش به جان دموکراسی

سیدمحمد میرزامحمدزاده

دولت فرانسه اقدامات گسترده‌ای برای پایان دادن به چندین هفته تظاهراتی که به دلیل افزایش مالیات سوخت و کاهش استانداردهای زندگی مردم این کشور آغاز شده بود، انجام داد. اما باید ببینیم چه کسانی دقیقاً پشت جنبش جلیقه‌زرها هستند و اینکه آیا دولت در نهایت موفق به کنترل خشم روبروئی معترضان می‌شود یا خیر؟

معترضان چه کسانی هستند؟

جلیقه‌زرها یا به فرانسه «ژیله ژون» ها جنبشی است که واسط ماه اکتبر (اواخر مهر) علیه افزایش مالیات سوخت به عنوان بخشی از برنامه امانوئل ماکرون، رئیس‌جمهور فرانسه برای پایه‌گذاری انرژی‌های پاک، آغاز شد. در حالی که این اعتراضات به دنبال افزایش مالیات سوخت آغاز شده بود، کم‌کم به جنبشی علیه ماکرون به ویژه در شهرهای کوچک و حاشیه‌ای فرانسه تبدیل شد. بسیاری امانوئل ماکرون، سرمایه‌دار پیشین را رئیس‌جمهوری متکبر برای سرمایه‌داران و مقصر حوادث اخیر می‌دانند که هیچ ارتباط ملموسی با افرا عادی کشور ندارد.

معترضان با پوشیدن جلیقه‌های ایمنی شبرنگ که رانندگان فرانسوی مجبور به داشتن آن هستند، مسیرهای جاده‌ای و ذخایر سوخت را از اولین شنبه اعتراضات مسدود کرده‌اند. بسیاری همچنان به بستن خیابان‌ها از آن زمان ادامه دادند و منجر به ایجاد ترافیک‌های سنگین و کمبود سوخت پیش از آغاز فصل تعطیلات سال جدید میلادی شده‌اند. از آن زمان معترضان هر شنبه از مردم می‌خواهند که به خیابان بریزند و درگیری دو هفته‌ اخیر به درگیری‌های شدید با پلیس به ویژه در پاریس منجر شد و تعداد بسیاری از خودروهای شخصی، مغازه‌ها و اموال عمومی به آتش کشیده شد و بیش از ۲ هزار نفر در مجموع بازداشت شدند.

جلیقه‌زرها چه می‌خواهند؟

معترضان مختلف خواسته‌های متفاوتی دارند و هیچ رهبری به صورت عمومی از سوی همه معترضان انتخاب نشده است؛ این جنبش به شدت مردمی و ریشه‌ اصلی آن در شبکه‌های اجتماعی است. بسیاری همچنان به دنبال پایین آوردن بهای مالیات سوخت و دیگر موارد مالی هستند و بر این باورند که در آمد پایین خانواده‌ها به طور ویژه هزینه‌های اصلاحات و احیای اقتصاد فرانسه به نفع ماکرون است. برخی دیگر مسئله را شخصی کرده‌اند و فریاد می‌زنند ماکرون باید استعفا دهد و این نتیجه سیاست کاهش مالیات ثروتمندانی است که ماکرون سال گذشته پس از رهبران از راست افراطی، از جمله ماریین لپن تا چپ افراطی همچون ژان لوک ملنشور با به همراه دارند.

چرا چنین چالشی را به میان کشیدند؟

دولت پذیرفت که نتوانسته است خشم مردم را کنترل کند و اعلام کرد برنامه افزایش بهای سوخت را که برای ماه ژانویه تنظیم کرده بود، لغو کرده است؛ بنا بود بهای گاز و تیل هفت سنت و بنزین بدون سرب سه سنت افزایش یابد. افزایش بهای برق و گاز هم تا آخر زمستان به تعویق افتاد. مسئله‌ای

که می‌توانست به توسعه خودروهای جدید کمک کند و منجر به افزایش ضرر و زیان خودروهای دیزلی قدیمی شود. این اقدامات از سوی دولت هم نتوانست از خشم معترضان و مخالفان سیاست‌های ماکرون بکاهد و آن‌ها چنین اقداماتی را بسیار اندک و دیر موقع خواندند.

بعد از آن ادوارد فیلیپ، نخست‌وزیر فرانسه پیشنهاد پرداخت مزایا به افراد برای آغاز مذاکرات با معترضان راه به جایی نبرد؛ چرا که نه تنها رهبران جنبش به طور گسترده از آغاز مذاکرات امتناع کردند، بلکه علاوه بر آن برخی از معترضان رهبران را تهدید به مرگ در صورت مذاکرات نیز کردند. با وجود آشوبی که در شهر به وجود آمده بود و عبور و مرور را در شهر به ویژه در آخر هفته‌ها مختل می‌کرد، افکار عمومی حامی این معترضان بود و این در دسر دولت را دوچندان می‌کرد.

نظر سنجی‌ها حاکی از حمایت ۷۰ تا ۸۰ درصدی مردم از این شورش‌ها است و در همین حال یک نظر سنجی نشان می‌دهد که حمایت از ماکرون به پایین‌ترین حد خود یعنی ۲۳ درصد رسیده است. معترضان نیز مصمم به ماندن در میدان نبرد هستند. ژاکلین موقو، معترض زن که اولین بار ویدیوی در مورد اعتراضات مطرح شد، در ویدیوی یوتیوبی خود گفت: این جنبش نشان می‌دهد که چطور میلیون‌ها نفر در فرانسه زندگی می‌کنند، وی در مصاحبه با روزنامه فیگارو فرانسه گفت که بسیار باعث شرمندگی است که حقوق شما کفاف خرج‌های شما را تا پایان ماه نمی‌دهد.

در ادامه مروری خواهیم داشت بر حوادثی که از ابتدای شکل‌گیری جنبش جلیقه‌زرها رخ داده است. این حوادث از باز نشر یک ویدیوی آنلاین در اعتراض به افزایش بهای سوخت آغاز شد و به اعتراضات سراسری در فرانسه منجر شد؛ اعتراضاتی که در پاریس، در چند دهه اخیر بی‌سابقه بود.

واکبر ویدئو

در روز هجدهم اکتبر سال ۲۰۱۸ میلادی (۲۶ مهر ۱۳۹۷) یک ویدئو پست شده در شبکه اجتماعی فیس‌بوک، به سرعت در بین کاربران دست بدست شد. خانم ژاکلین موقو، از خانه خود با خطاب قرار دادن امانوئل ماکرون، رئیس‌جمهور فرانسه با عبارت «موسو ماکرون»، به صورت ایست‌وار، به برشمردن شکایات‌های رانندگان فرانسوی در مواجهه با افزایش بهای سوخت می‌پردازد و در ادامه یک دادخواست برای کاهش بهای سوخت به صورت آنلاین منتشر می‌شود.

سبل اعتراضات

روز شنبه ۲۶ آبان ماه، اولین روزی است که معترضین اقدام به بستن جاده‌ها در سرتاسر فرانسه می‌کنند و حدود ۲۹۰ هزار نفر با جلیقه‌های فلوروسنت زرد رنگ که همه رانندگان فرانسوی بر اساس قانون باید در خودرو خود داشته باشند، به خیابان‌های آیند. نکته حائز اهمیت این است که این اعتراضات به صورت خودجوش انجام می‌شود و هیچ حزب سیاسی یا اتحادیه‌ای برگزار کننده آن‌ها نبود.

روز بعد، ادوارد فیلیپ، نخست‌وزیر فرانسه اظهار کرد که دولت از موضع خود کوتاه نمی‌آید. پس از آن در جزیره ریونیون واقع در اقیانوس هند، که جز مستعمرات گذشته و استان کنونی فرانسه به شمار می‌رود، اعتراضات گسترده به سرکردگی جوانان مسلح آغاز شد.

دومین شنبه

دومین دور از اعتراضات، شنبه بعد از آن در تاریخ ۲۴ نوامبر (سوم آذر ماه)

فرانسه روزهای تلخی را پشت سر می‌گذارد، حال این روزهای پاریس خوب نیست؛ معترضان هر جمعه با فرخوان‌های عمومی دیگران را به حضور در اعتراضات دعوت می‌کنند. حالاد بگر قیمت و بهای سوخت و مالیات بر آن مدنظر نیست. کسی نمی‌داند معترضان دقیقاً چه می‌خواهند؛ شاید به این دلیل که آن‌ها هدف مشترک ندارند. هر کس منافع خود را دنبال می‌کند و مسائل در خواستی روی هم تلنبار شده است. امتیازاتی که دولت ماکرون یک‌به‌یک پیش روی معترضان می‌گذارد تا تأثیری در کاهش خشم مردم ندارد و تلاش‌های برای کشاندن رهبران معترضان به پای میز مذاکره، راه به جایی نمی‌برد. گویی آتش به جان دموکراسی افتاده است و معیشتی که به خطر افتاده دیگر فرقی برای دموکراسی و میانه‌روی قائل نیست.

وی را پذیرفتند، اما یکی از آن‌ها جلسه را بی‌نتیجه ترک کرد.

آشوب در پاریس

سومین دور از آشوب‌ها روز شنبه اول ماه دسامبر (دهم آذر ماه) بر اساس برنامه‌ریزی قبلی در شبکه‌های اجتماعی روی داد. این دور از آشوب‌ها فوران اعتراضات گسترده به ویژه در طاق پیروزی پاریس و چند محله بزرگ دیگر را به دنبال داشت. بر اساس آمار دولت، ۱۳۶ هزار نفر در سرتاسر کشور در این روز به خیابان‌ها آمدند.

جلسه مدبریت بحران

امانوئل ماکرون، سفر خود به آرژانتین برای شرکت در اجلاس سران گروه ۲۰ را نیمه‌کاره گذاشت و در بازگشت خواستار برگزاری فوری جلسه مدیریت بحران در کاخ الیزه (کاخ ریاست‌جمهوری فرانسه) در تاریخ یازدهم آذر ماه شد. فیلیپ در تاریخ دوازدهم آذر ماه، با رهبران احزاب سیاسی دیدار کرد.

این حال جنبش جلیقه‌زرها این حرکت را کافی دانست و با برنامه‌ریزی برای چهارمین روز اعتراضات در روز یکشنبه (هفدهم آذر ماه) به دولت فشار آوردند.

دولت نگران این بود که دور جدیدی از اعتراضات، به دلیل احتمال حضور افراط‌گرایان چپ و راست، به خشونت گسترده منجر شود.

تعلیق همه‌افزایش مالیات‌های انرژی

روز پنجم دسامبر (چهاردهم آذر ماه) ماکرون از تعلیق کلیه طرح‌های افزایش مالیات سوخت برای سال ۲۰۱۹ و اعمال مالیات جدیدی با نام مالیات ثروت، برای افسراد با درآمد بالا خبر داد.

باین حال کشاورزان فرانسوی از برنامه‌ریزی برای برگزاری اعتراضات سراسری در هفته آتی خبر دادند تا خواسته‌های خود را مطرح کنند.

دانش آموزان هم به میان آمدند

گروهی از دانش‌آموزان دبیرستانی روز جمعه (شانزدهم آذر ماه) هسو با سایر معترضان به خیابان‌های پاریس ریختند. این تظاهرات که به سیاست‌های اصلاحی سیستم آموزشی ماکرون اعتراض داشت، در حالی برگزار شد که پلیس فرانسه خود را برای اعتراضات گسترده روز شنبه آماده می‌کرد.

اعتراضات بر خطر

برای چهارمین روز اعتراضات که روز شنبه هشتم دسامبر (هفدهم آذر ماه) برگزار شد، ۸۹ هزار نیروی امنیتی برای برقراری امنیت به کار گرفته شدند. هشت هزار نفر از آن‌ها در پاریس مستقر و خودروهای زرهی عازم پایتخت شدند.

دولت و احزاب مخالف و اتحادیه‌ها خواستار برقراری آرامش در اعتراضات این روز شدند. در آستانه برگزاری این تظاهرات، نمایندگان معترضان جنبش جلیقه‌زرها خواستار عدم برگزاری این دور در پاریس شدند؛ چرا که باعث تعطیلی موزه‌ها، بناهای تاریخی، فرودگاه‌های بزرگ و بسیاری از ایستگاه‌های مترو می‌شد.

باین حال اعتراضات در هفته چهارم نیز حتی در پاریس انجام شد، بر اساس اعلام فرمانداری پاریس، ۱۴۰ نفر در این روز مجروح شدند که ۲۰ نفر از آن‌ها نیروهای پلیس بودند. در مورد بازداشتی‌های این روز اختلاف‌های گسترده وجود دارد، پلیس فرانسه از بازداشت ۱۳۰۰ نفر در اعتراضات چهارمین هفته خبر داده است در حالی که وزارت کشور فرانسه تعداد بازداشتی‌های این روز در سرتاسر فرانسه را ۱۷۲۳۳ نفر عنوان کرد.

فرانسه مر امی خواند

روز شنبه هفدهم آذر ماه دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا با اشاره به تظاهرات جلیقه‌زرها در فرانسه از توافق تغییرات آب‌وهوایی پاریس انتقاد کرد. وی در پیامی تویتری نوشت که اعتراضات در فرانسه نشانه عدم کارایی توافق پاریس در مورد تغییرات آب و هوایی است.

او ادامه داد توافق پاریس چندان خوب کار نمی‌کند. در سرتاسر فرانسه تظاهرات و شورش است. مردم نمی‌خواهند ارقام هنگفت برای مالیات بپردازند. ارقامی که بخش عمده آن به کشورهای جهان سوم می‌رود و معلوم نیست برای چه چیزی خرج می‌شود. شاید از محیط زیست محافظت شود، آن‌ها شعار می‌دهند ما ترامپ را می‌خواهیم. من عاشق فرانسه هستم. البته توثیت او همچون همیشه به یک مورد ختم نشد و او در توثیتی دیگر نوشت: روز و شب اندوختی در پاریس

حاکم است. شاید زمان آن رسیده است که به یک توافق احمقانه و به شدت پرهزینه برای فرانسه و سایر کشورها در پاریس پایان دهیم و هزینه‌ها را در قالب مالیات کمتر به مردم این کشور بازگردانیم.

اوقیل از این هم به امانوئل ماکرون، رئیس‌جمهور فرانسه پیشنهاد کرده بود که به خواسته‌ها تظاهر کنندگان تن بدهد و عنوان کرده بود توافق پاریس شکست خورده است. انتقاد رئیس‌جمهور آمریکا از توافق اقلیم پاریس در حالی مطرح شد که نمایندگان نزدیک به ۲۰۰ کشور جهان در لیستان برای بررسی تغییرات آب و هوایی گرد هم آمدند.

سرت به کار خودت باشد

اقدام ترامپ البته بی‌پاسخ ماند و ژان ایولودریان، وزیر خارجه فرانسه، روز یکشنبه (هجدهم آذر ماه) ضمن ابراز نگرانی از اوضاع داخلی فرانسه و به خطر افتادن موقعیت این کشور و کاهش ارزش‌های دموکراسی در فرانسه و جهان گفت که شنیدن برخی اظهارنظرها و آرا سخت‌نگاران می‌کند و شورش علیه نهادهای قانون اساسی، زندگی مسالمت‌آمیز جمعی را به خطر می‌اندازد.

او در واکنش به رشته توثیت‌های تمسخرآمیز دونالد ترامپ خطاب به ماکرون گفت: همانطور که پیش‌تر به رئیس‌جمهوری آمریکا و فرانسه هم گفتم، ما علاقه‌ای برای ورود آمریکایی‌ها به مسائل داخلی کشور نداریم و در همین راستا از این کشور می‌خواهیم که اجازه دهد ما در کشور خود زندگی خودمان را ادامه دهیم.

زنگ خطر برای اقتصاد فرانسه

از طرفی برون‌لومروزی بر اقتصاد و دارایی فرانسه روز یکشنبه (هجدهم آذر ماه) به مسائلی که در پی خشونت‌های خیابانی برای کسب و کارها پیش می‌آید اشاره کرد. او در نشست خود با صاحبان کسب و کار در پاریس به خبرنگاران گفت خشونت ناشی از اعتراضات جلیقه‌زرها برای تجارت و اقتصاد فرانسه بسیار خسارت بار بوده است.

غارت فروشگاه‌ها

با وجود آنکه در سه هفته گذشته همه اعتراضات فرانسه صرفاً به آسیب رساندن به اموال عمومی برای ایجاد اغتشاش ختم می‌شود، در اعتراضات روز شنبه (هفدهم آذر ماه) که آخرین دور از اعتراضات جنبش جلیقه‌زرها نیز بود، به غارت فروشگاه‌ها در شهر بوردو فرانسه منجر شد.

این اتفاق در حاشیه اعتراضات سراسری جلیقه‌زرها در فرانسه روی داد، بر اساس تصاویر منتشر شده از سوی کاربران، پس از شکسته شدن ویترین‌های شیشه‌ای فروشگاه‌ها، بخش گسترده‌ای از معترضان بدون برنامه ریزی قبلی به داخل فروشگاه‌ها هجوم بردند و اقدام به دزدین اجناس این فروشگاه‌ها کردند. تصاویر این غارت به صورت گسترده در شبکه‌های اجتماعی منتشر شد.

طعنه سوری‌ها، بهار فرانسوی

مردم سوریه در کنایه‌ای به دولت فرانسه در رابطه با موج اخیر اعتراضات این کشور که از شبکه‌های اجتماعی آغاز شد و به صورت گسترده به خیابان‌های فرانسه کشیده شد، آن را بهار فرانسوی خواندند و در واقع اشاره آن‌ها به موضع‌گیری‌های سابق فرانسه در حمایت از معترضان سوری بود.

رسانه‌های رسمی سوریه از اعتراضات فرانسه با عنوان انقلاب فرانسه یاد می‌کنند و با پرداختن به مبحث بهار فرانسوی تلاش می‌کنند مفهوم هیچ‌کس برتر از دیگری نیست را به مطبوعات تزریق کنند.